

รายชาน การเฝ้าระวังโรค ประจำสัปดาห์

WEEKLY EPIDEMIOLOGICAL SURVEILLANCE REPORT

การสอบสวนโรค Kala-azar	
กรุงเทพฯ	89
สถานการณ์โรค	91
NIOSH Recommendations for Occupational Safety and Health Standards	92

การสอบสวนโรค

การสอบสวนโรค Kala-azar กรุงเทพฯ

โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า ได้ให้การรักษาลูกป่วย Kala-azar อีกรายหนึ่ง โดยพบ leishmanian - Donovan bodies จากการตรวจไขกระดูกเมื่อวันที่ 1 พฤศจิกายน 2528 ในผู้ป่วยชายไทย คู่ อายุ 37 ปี อาชีพช่างไฟฟ้า บ้านอยู่แขวงตลาดบางเขน เขตบางเขน กทม. มีประวัติเดินทางไปทำงานที่ตะวันออกกลางมาหลายปี เริ่มจากประเทศอิหร่านตั้งแต่ เดือนกันยายน 2521 ถึงพฤษภาคม 2522 และจากเดือนกรกฎาคม 2523 เรื่อยมาได้ไปประเทศ ซาอุดีอาระเบีย ถึง 3 ครั้ง แต่ละครั้งจะอยู่จนครบ 2 ปี จึงกลับมาพักที่ประเทศไทย 45 วัน แล้วไปใหม่ ในการมาพักครั้งที่ 2 ของผู้ป่วยมีอาการตัวเหลือง ตาเหลือง และอ่อนเพลีย แต่ไม่มีไข้ ได้รับการรักษาจากคลินิกเอกชน ในวันที่ 29 ตุลาคม 2527 อาการก็ทุเลา จึงได้ไปทำงาน ที่ซาอุดีอาระเบียอีกครั้งเป็นครั้งที่ 3 และเริ่มมีอาการไข้ อ่อนเพลีย เบื่ออาหารจนทำงานไม่ไหว พร้อมทั้งมีก้อนในท้อง ตั้งแต่กลางเดือนพฤษภาคม 2528 ไปรับการรักษาจากแพทย์ที่นั่น อาการ ไม่ทุเลาจึงเดินทางกลับประเทศไทยเมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2528 จากนั้นได้ไปรับการรักษา จากโรงพยาบาลหลายแห่งทั้งของรัฐบาลและเอกชน รวมทั้งแผนโบราณและไสยศาสตร์ก็ไม่ทุเลา จนกระทั่งโรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า รับไว้เป็นผู้ป่วยใน เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2528 และให้ การวินิจฉัยว่าเป็น Visceral Leishmaniasis ในที่สุด ผู้ป่วยได้รับการรักษาด้วย Pentavalent antimonials (Pentostam^R) ขณะสอบสวนนั้นผู้ป่วยอาการดีขึ้นมากแล้ว

: โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า

: โครงการศึกษาและฝึกอบรมในสาขาระบาดวิทยา กระทรวงสาธารณสุข

จังหวัดนครราชสีมา

ในเดือนตุลาคม 2528 มีผู้ป่วยได้รับการวินิจฉัยว่าเป็น Kala-azar 1 ราย เป็นผู้ป่วยชายไทย คู่ อายุ 39 ปี อาชีพรับจ้าง อยู่บ้านหมู่ 1 ตำบลโป่งแดง อำเภอขามทะเลสอ

จังหวัดนครราชสีมา มีประวัติไปทำงานที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย ตั้งแต่เดือนสิงหาคม 2526 ถึง กันยายน 2528 ในตำแหน่งพนักงานเติมน้ำมัน เริ่มมีอาการ แขน ชาลิบ ในระยะ 6 เดือนแรกของปี 2527 แต่ยังเดินและทำงานได้ตามปกติ 6 เดือนถัดมา มีอาการปวดเอว ท้องโต น้ำหนักลด ไม่มีไข้ เมื่อเดินทางกลับมา จึงเข้ารับการรักษานในโรงพยาบาลมหาราช วันที่ 16 ตุลาคม 2528 แพทย์พบว่า ซีด ทองมาน ดับ ม้ามโต มีภาวะ Hyperglobulinemia (7.17 gm %) ทั้งยังพบเชื้อ Leishmania ในไขกระดูก จึงได้ให้การรักษาด้วย Amphotericin B ผู้ป่วยจำได้ว่า ก่อนมีอาการเคยถูกกัดโดยแมลงชนิดหนึ่งคล้ายยุงตัวสีดำและมีขนาดเล็กพอ ๆ กับไรไก่ คนแถบนั้นเรียกกันว่า "สิงห์ทะเลทราย"

: ระบาดวิทยา สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา

บทบรรณาธิการ

การรายงานการสอบสวนโรค Kala azar ครั้งนี้ นับเป็นรายงานผู้ป่วยที่เป็นคนไทย รายที่ 2 และ 3 ตามลำดับ ก่อนหน้านี้มีรายงานผู้ป่วยที่เป็นคนไทยรายแรกไปแล้ว โดยเริ่มมีอาการในเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2528⁽¹⁾ นอกจากนี้ ยังมีรายงานผู้ป่วยด้วยโรคนี้ ที่มารับการวินิจฉัย และการรักษาในประเทศไทยอีก 2 ราย แต่เป็นผู้ป่วยชาวปากีสถาน 1 ราย ในพ.ศ. 2501⁽²⁾ และผู้ป่วยชาวอินเดีย 1 ราย ใน พ.ศ. 2503⁽³⁾

ผู้ป่วยที่เป็นคนไทยทั้ง 3 รายนี้ มีประวัติการออกไปทำงาน ที่ประเทศซาอุดีอาระเบีย เป็นระยะเวลานานตั้งแต่ 2-5 ปี โดยบางรายมีอาการตั้งแต่ขณะอยู่ที่ประเทศนั้น จากข้อมูลกรมแรงงาน พบว่า ในปีหนึ่ง ๆ มีคนงานไทยเดินทางออกไปทำงานในประเทศตะวันออกกลาง ที่เป็นแหล่งโรคที่สำคัญ ไม่ต่ำกว่า 1 แสนคน⁽⁴⁾ ดังนั้น โอกาสที่คนงานเหล่านี้จะติดเชื้อมากับเข้ามา จึงมีได้มาก ผู้ป่วยมักมีประวัติการตระเวนไปทดลองรักษาหลายแห่งจนกว่าจะได้รับการวินิจฉัย และการรักษาที่ถูกต้อง นอกจากนี้ ดินฟ้าอากาศในประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกับในประเทศตะวันออกกลางซึ่งเหมาะต่อการเจริญของเชื้อก่อโรค Leishmaniasis ได้⁽⁵⁾

เพื่อเป็นการป้องกันการแพร่เชื้อนี้ต่อไป ในขณะที่ข้อมูลทางด้านกสิวิทยายังไม่ทราบแน่ชัด จึงควรที่แพทย์ผู้รักษาจะให้ความสนใจต่อโรคนี้ โดยเฉพาะถ้าพบผู้ป่วยที่มีประวัติของการเป็นไข้เรื้อรัง มีตับ ม้ามโต เบื่ออาหาร น้ำหนักลด และซีด ร่วมกับประวัติการออกไปทำงานในประเทศตะวันออกกลางมา การวินิจฉัยที่ถูกต้องอาจทำได้โดยการเจาะไขกระดูกตรวจหาเชื้อ ในกรณีที่ไม่สามารถตรวจได้เอง อาจส่งตัวอย่างมาตรวจที่แผนกปรสิตวิทยา คณะเวชศาสตร์เขตร้อน มหาวิทยาลัยมหิดล การวินิจฉัยที่รวดเร็ว จะช่วยลดระยะเวลาที่ผู้ป่วยอาจไปสัมผัสกับแมลงนำโรคอันจะเป็นเหตุให้โรคแพร่ไปในชุมชนได้ต่อไป

นอกจากนี้ ควรที่จะรายงานผู้ป่วยเข้ามาที่กองระบาดวิทยา เพื่อจะได้ดำเนินการ
สอบสวนโรค รวมทั้ง การสำรวจชนิดของแมลงไนบริเวรรอบที่อยู่ของผู้ป่วยต่อไปด้วย

เอกสารอ้างอิง

- (1) กองระบาดวิทยา รายงานการเฝ้าระวังโรคประจำสัปดาห์ 6 ธันวาคม 2528; 16(48): 576 - 578
- (2) ประภา เลทไพญญ์ , สง เลี่ยมภักดี คาลาอาซาร์ สารศิริราช 2503 ; 12 : 561 - 569
- (3) วิจิตร ไชยพร การพบปรสิต 2 ชนิดในเมืองไทย J.M.A.T. 1967 ; 50(12) : 834 - 838
- (4) เอกสารกรมแรงงาน ปี พ.ศ. 2526
- (5) ป่วน สุทธิพิณิจธรรม . เมระนี เทียนประสิทธิ์ โรค Leishmaniasis ที่ฉิวหนัง
วารสารโรคติดต่อและยาด้านจุลชีพ 1984 ; 1(2) : 91 - 96

สถานการณ์โรค

โรคติดต่ออันตราย

อหิวาตกโรค

แอฟริกา

มาลี 13 - 19 ม.ค

ป่วย ตาย

34 9

ภาพโรค

อเมริกา

บราซิล 26 ส.ค.

ป่วย ตาย

1 0

4 - 23 ก.ย

4 0

13 - 30 ต.ค

4 0

WHO: Weekly Epidemiological Record: 1986,61,52